

ÄNGAR och HAGAR i DALS-ED 1993:2

Jonas Stenström Naturcentrum
LÄNSSTYRELSEN ÄLVSBORGS LÄN

Innehållsförteckning

Inledning

Dals Eds kommun i korthet

Metodbeskrivning

Sammanfattning

Naturtyper

Vegetationstyper

Indikatorarter

Referenser

Objektsbeskrivningar

Övriga objekt

Förteckning över samtliga objekt

Inledning

Som ett led i jordbrukets rationalisering under det senaste århundradet har ängen och hagen börjat försvinna ur det svenska landskapet. Dessa naturliga ogödslade gräsmarker hyser en speciell flora och fauna, särskilt anpassad till en miljö som skapats av betesdjur och lieslätter under århundraden. Igenväxning, granplantering och kvävegödsling är idag allvarliga hot mot de s.k naturliga fodermarkerna. I takt med att odlingslandskapet förändras, försvinner växt- och djurarter och de kulturhistoriska spåren suddas ut.

Mot denna bakgrund har Statens naturvårdsverk genom länsstyrelserna genomfört en riksomfattande inventering av våra ängar, hagar och betesmarker. Inventeringen skall bl.a ge ett underlag för skötsel av dessa marker med hjälp av statliga bidrag och för säkerställande med hjälp av naturvårdslagen.

Föreliggande rapport är en sammanställning inventeringen i Dals Eds kommun. Fältarbetet har utförts under juni till augusti 1989, av Jonas Stenström/NATURCENTRUM, på uppdrag av länsstyrelsen i Älvsborgs län. Under vintern 1990 sammanställdes materialet till en preliminär rapport. Den preliminära rapporten har under tiden fram tills nu funnits tillgänglig för eventuella synpunkter och kompletteringar.

Ett mycket stort och varmt tack skall framföras till alla brukare och markägare som ser till att våra ängs- och hagmarker hålls öppna. Utan ert stora arbete skulle denna rapport helt sakna innehåll.

Dals Eds kommun i korthet

Dals Eds är länets nordvästligaste kommun och gränsar till Norge. Med sina 5366 invånare och en landyta på 728 km² är kommunen länets mest glesbefolkade. Tvärs igenom landskapet i nord- sydlig riktning sträcker sig Stora Le, en sprickdalssjö med branta skogsklädda stränder. På ömse sidor om sjön utbreder sig en vidsträckt skogsbygd där det är långt mellan husen och gårdarna. Förr i tiden kallades detta glest befolkade skogsland i nordvästra Dalsland jämte angränsande delar i Norge och Värmland för "Markerna".

I den södra delen av kommunen genombryts skogslandskapet av öppna odlingsbygder längs Töftedalsån och Örekilsälven. Centralorten Ed ligger vid Stora Les södra ända.

Metodbeskrivning

Inventeringen omfattar naturliga fodermarker i Dals Eds kommun. Med naturliga fodermarker avses slätter- och betesmarker som inte varit gödslade eller kultiverade på annat sätt.

Metodiken för inventeringsarbetet har i stort sett följt naturvårdsverkets handbok "Inventering av ängs- och hagmarker" samt direktiv som givits på naturvårdsverkets kurser.

Flygbildstolkning

Intressanta områden (ängs- och hagmarker) har tolkats från infraröda flygbilder och ritats in på översiktskartor i skala 1:50.000 samt på ekonomiska kartblad i skala 1:10 000.

Flygbildstolkningen har gjorts av Per Elvingsson, länsstyrelsen.

Objekt tydligt mindre än 1 hektar har ej intolkats.

Sammanställning av befintlig kunskap.

De områden som kommit fram genom flygbildstolkningen har kompletterats med områden som framkommit och bedömts intressanta vid genomgång av:

1. Länets naturvårdsplan.
2. Kommunvisa lövskogsinventeringar
3. Länsstyrelsens fornvårdsregister
4. Tips från markägare och intresseorganisationer.

Fältarbetet

Alla objekt som noterades under förarbetet har besökts under fältsäsongen 1989. Dessutom upptäcktes nya objekt under inventeringens gång. Något objekt har också tillkommit i efterhand.

Trots att en nedre gräns om 1 ha utnyttjades vid flygbildstolkningen, har i vissa fall mindre objekt tagits med under fältarbetet. Det har då oftast rört sig om områden med en mycket artrik och opåverkad flora.

Samtliga objekt som bedömts intressanta har beskrivits och klassificeras. För detta ändamål har naturvårdsverkets dataprotokoll använts.

Kvalificerande faktorer vid urvalet av områden

- Objektets representativitet. Det vill säga om området utgör ett särskilt gott exempel på naturlig fodermark, med typiska drag för regionen.
- Förekomst av hävdgynnade, ovanliga eller hotade vegetationstyper knutna till de naturliga fodermarkerna.
- Förekomst av hotade arter knutna till de naturliga fodermarkerna
- Om objektet varit att betrakta som en hotad naturtyp
- Vålhävd
- Kulturhistoriska spår
- Lång kontinuiteten i hävden
- Ålderdomligt jordbrukslandskap
- Betydelse för landskapsbild och friluftsliv
- Stort område

Diskvalificerande faktorer vid urvalet av områden

- Intensiv konstgödselanvändning
- Ohävd
- Igenväxning
- Barrträdsplantering
- Kultiverad mark
- Av annan orsak utarmad flora
- Ringa storlek (< 1 ha)
- Bebyggelse

Klassificering av naturvärdet.

Samtliga intressanta objekt har vid fältbesöket indelats i tre klasser:

Klass 1 - Objekt med högsta bevarandevärde

Klass 2 - Objekt med mycket högt bevarandevärde

Klass 3 - Objekt med högt bevarandevärde

Vid inventeringen utnyttjades dessutom en "fjärde klass", så kallade övriga objekt. Dessa objekt har i efterhand tilldelats naturvärde 3 men kan kanske betraktas som "något sämre" än övriga klass 3 objekt. Ur ett kommunalt perspektiv är de dock utan tvekan intressanta.

Naturvärdesbedömningen är endast gjord med utgångspunkt från aspekten "naturlig fodermark". De biologiska värdena knutna till kontinuerligt hävdade naturliga fodermarker har varit utslagsgivande.

Områden som bedömts som ointressanta i denna inventering kan ha stora biologiska, geologiska, kulturhistoriska eller estetiska värden som är betydelsefulla i andra sammanhang. T.ex kan nämnas att ett flertal av de områden som diskvalificerats p.g.a igenväxning är att betrakta som mycket värdefulla lövskogsbiotoper.

Grässvålen har varit viktigast vid bedömningen!

Naturvärdet för naturliga fodermarker är framförallt knutet till den s.k grässvålen, det vill säga den täta matta av gräs och örter som bildas i slåtter- och betesmarker som hållits

öppna och hävdade under mycket lång tid. De opåverkade grässvålarna hyser ett stort antal arter som bara kan leva i denna miljö. Detta faktum är den viktigaste orsaken till att inventeringen över huvud taget kommit till stånd. Följdriktigt har därför grässvålens ingående arter varit av avgörande betydelse vid urvalet av områden. Även om inventeringen i huvudsak gjorts med utgångspunkt från floran bör nämnas att de opåverkade grässvålarna samtidigt hyser en rik svampflora och insektsfauna.

Kvävegödsling och igenväxning leder till att de naturliga slätter- och betesarterna försvinner. När dessa arter väl är borta tar det mycket lång tid innan de kan komma tillbaka. I många fall rör det sig om hundratals år, och vad det gäller vissa arter är det troligt att de aldrig kan komma åter. Av dessa anledningar har områden där floran är tydligt utarmad av kvävegödsling, annan kultivering eller igenväxning inte tagits med i inventeringen. Nyröjda eller återskapade betesmarker har i de flesta fall också diskvalificerats då dessa som regel ännu inte återfått sin naturliga ängsvegetation. Denna typ av marker kan emellertid ha en stor betydelse för landskapsbilden.

I vissa fall har områden med måttlig till intensiv påverkan av kvävegödsel, eller av annan anledning utarmad flora, medtagits i inventeringen. Objekten har i så fall haft stor betydelse för landskapsbilden eller innehållit mindre partier med opåverkad flora.

Sammanfattning

Totalt har 155 områden besökts under inventeringen. Av dessa har 39 bedömts som särskilt intressanta. De intressanta objekten fördelar sig på natutvärdesklasser enligt nedan.

		Antal	Areal (ha)
Klass 1	Högsta bevarandevärde	2	5
Klass 2	Mycket högt bevarandevärde	11	114
Klass 3	Högt bevarandevärde (varav s.k. övriga objekt)	26 (11)	43 (18)
SUMMA		39	162

Två objekt har givits bedömningen högsta naturvärde. Det är en stor öppen betesmark vid Råvenäset längs Stora Les västra strand (objekt 2) samt en liten hackslätt vid Risane strax norr om Håbol (objekt 7).

Naturtyper

Ängs- och hagmarker kan delas in i olika naturtyper med utgångspunkt från hävd och biologiskt innehåll. Här nedan följer en beskrivning av de naturtyper som påträffats under inventeringen i kommunen.

Slättermarker

I över tusen år var ängen bondens kanske viktigaste markslag. Ängen är åkerns moder heter det i ordspråket, och så var det faktiskt. Den som hade mycket ängsmark fick mycket vinterfoder till djuren. Den som hade mycket foder kunde hålla många djur stallade över vintern. Den som kunde hålla många djur på vintern fick mycket gödsel. Den som fick mycket gödsel fick bra skörd på åkrarna. Basen för åkerbruket var således ängsmarken. På 1600- och 1700-talet var det inte ovanligt att gårdarna hade 5 gånger så mycket ängsmark

som åkermark, men i och med konstgödselns och den odlade fodervallens införande försvann behovet av de naturliga ängsmarkerna och idag finns endast småfragment kvar på ett fåtal gårdar i länet.

Huvuddelen av de lieslagna ängarna i Älvsborgs län kallas allmänt för hackeslått i folkmun. I Dalsland har inte uttrycket varit lika vanligt. Däremot hör man ofta uttrycket "skrabbeslått".

Hackeslått

Benämningen hackeslått har under inventeringen utnyttjats för naturliga slåtterängar i kommunen. Av denna typ av marker har endast påträffats 6 objekt med en sammanlagd yta av 2,2 hektar. De kvarvarande hackeslåttmarkerna utgörs undantagslöst av små områden där man har fortsatt med lieslåttern in i sen tid för att man vill ha det öppet och snyggt runt husen. Dessa områden hyser dock ofta en rik flora och har därför ett stort naturvärde trots sin litenhet. Det finaste området utgörs av en liten äng vid Risane norr om Håbol (objekt 7). Floran är i många stycken typiskt för de dalsländska slåtterängarna med inslag av bl.a kattfot, slåtterfibbla och klasefibbla.

Annan öppen äng

Denna benämning har utnyttjats på slåttermarker som inte går att hänföra till ovanstående grupp. I kommunen har ett område hänförs till naturtypen annan öppen äng. Det rör sig om en öppen ravinslutning vid Smedkas sydväst om Ed (objekt Ö2).

Floran bär tydliga spår av kultivering men området har ändå ett värde som exempel på de öppna vidsträckta slåtterängar som för var vanliga längs åbrinkar och raviner i kommunens södra delar.

Strandängar

Till denna grupp av naturtyper hänförs betesmarker på fuktigt till vått underlag belägna utmed sjö- eller åstränder. Strandängarna har i många fall ursprung som slåttermad. Ofta utgörs de av odlingsmark som vunnits i samband med olika sjösänkingsföretag. Inte sällan har markerna utnyttjats som åker under 1900-talet.

Vegetationstyperna är ofta högstarräng eller gräs- lågstarräng. På marker som tidigare varit åker finner man ofta tuvtåteläng. Strandängarna hyser, vid sidan av botaniska värden, utomordentligt höga värden för fågellivet.

Sötvattenstrandäng

Inom kommunen har endast noterats en betad strandäng. Den ligger vid Vingsjön, söder om Håbol (objekt Ö3)

Hagmarker

I och med den odlade vallens genombrott miste den naturliga slåtterängen ofta sin betydelse och övergick istället till att bli betesmark, s.k hagmark. Ängen blev till hage! Men även om hävden ändrats har många av de ursprungliga växt- och djurarterna kunnat leva kvar.

Öppen hagmark

Den öppna hagmarken är den vanligaste förekommande naturtypen bland betesmarker i kommunen. 18 st områden har noterats med en sammanlagd yta av 54 hektar. Flera fina

exempel på öppna hagmarker finns i kommunen. Särskilt skall nämnas hagmarkerna vid Sten (objekt 2) och Åsnebyn (objekt 9) vilka båda hyser en fin opåverkad flora.

Vid Gesäter finns flera stora betade raviner med mycket tilltalande landskapsbild (objekt 27 och 28).

Björkhage

Endast 3 st björkhagar har noterats med en sammanlagd yta av 3 hektar.

Ekhage

Ekhagar är ovanliga i Dalsland. Under inventeringen har endast 1 betad ekhage noterats. Området ligger i Örekilsälvens dalgång och utgör en del av en större betesmark (objekt 27).

Blandlövhage

Med blandlövhage avses såväl hagmarker med ädellövträd som hagmarker med mer triviala trädslag. Inom kommunen har noterats 7 blandlövhagar med en sammanlagd yta av 32 hektar. Kommunens två största och floristiskt rikaste blandlövhagar ligger vid Sannerud och Äng norr om Håbol (objekt 4 och 6). Floran är här tydligt kalkpåverkad med inslag av arter som vildlin och loppstarr.

Annan träd- och buskbärande hagmark

Hit räknas träd- och buskbärande betesmarker som inte kan hänföras till någon av de föregående typerna. Huvuddelen av de områden som förts till denna naturtyp är hagmarker med ett relativt stort inslag av barrträd.

Inom kommunen har 8 stycken träd- och buskbärande hagmarker noterats med en sammanlagd yta av 15 hektar. Vid Lundby (objekt 16) finns en träd och buskbärande hagmark på torr sandig mark med ljung och en fin flora.

Övriga naturtyper

Mosaik

Med mosaik avses odlingsmarker där stora delar av området utgörs av åkermark men där det också finns småfragment av opåverkad flora. Av praktiska skäl har det varit omöjligt att avgränsa alla småbitar med naturlig fodermark. Benämningen har utnyttjats på 2 stycken områden med en sammanlagd yta av 65 hektar. Ett stort och omväxlande beteslandskap vid Udalen norr om Gesäter (objekt 20) samt ett kulturlandskap med omväxlande åkrar och små björkullar vid Högkil söder om Håbol (objekt 13).

Vegetationstyper

De vegetationstyper som förekommer i rapporten följer handbokens (Statens naturvårdverk 1987) och Nordiska ministerrådets (1984) indelning och nomenklatur. För närmare information hänvisas till dessa publikationer. Under inventeringens gång har dock kunskaperna om vegetationstyperna ökat. Beskrivningarna av vegetationstyperna har därför korrigerats och anpassats till förhållandena i kommunen.

Här nedan följer en översiktlig redovisning av de i kommunen funna vegetationstyperna.

Rishedar

Rished av blåbär-lingon-typ (Blåbär-lingonrished)

I torra, svagt hävdade och beskuggade partier i ek- eller björkhagar påträffas ofta denna vegetationstyp. Marken är ofta en ytblockig morän. Blåbär, lingon och kruståtel dominerar, och i mer ljusöppna partier påträffas ängskovall och gökärt. Blåbär-lingonrished förekommer oftast i marker med relativt tätt trädskikt, varför de flesta objekt med denna vegetationstyp diskvalificerats. Typen ingår emellertid som mindre fragment i några objekt.

Rished av ljunghedstyp (Ljunghed)

En öppen rished som domineras av ljunghed. Ljungheden är starkt beroende av bete, bränning eller annan markbearbetning. Ljunghed dominerar, men inslag finns av örter som blodrot, slättegubbe, ängsvädd och enstaka blåklockor. På sandig torr mark förekommer ofta gråfibbla, ängshavre, kattfot och gulmåra. Bland gräs- och starrarter påträffas rödven, fårsvingel och pillerstarr.

Ljungheden är numera mycket sällsynt i kommunen och har endast påträffats i två objekt (16 och 13).

Gräshedar

Gräshed av rödven-typ (Rödvensgräshed)

Rödvensgräshed förekommer på hårt betad, torr moränmark i öppna lägen. Den står ljungheden nära men är betydligt mer artrik. Rödven dominerar och ljunghed förekommer i spridda tuvor. Andra arter som förekommer är stagg, slättegubbe, knägräs, blodrot och ibland kattfot. Vegetationstypen bedöms vara den mest typiska för torra, välhävdade och ogödslade marker i sydvästra Sverige. En övergångsform mot fårsvingeltorräng kallas för fårsvingelgräshed.

I norra Dalsland finns en typ av rödvensgräshed som är mycket artrik och variationsrik. Här förekommer ofta arter som svinrot, Jungfru Marie nycklar, ormrot, ängsvädd, ängsskallra och ängsviol. Övergångsformer mot örtrik friskäng är vanliga. Rödvensgräsheden är en vanligt förekommande vegetationstyp i kommunens hagmarker.

Gräshed av stagg-typ

En lågvuxen och småtuvig gräsmark på friskt till fuktigt underlag. Den uppträder oftast på starkt urlakade eller utarmade marker. Enstaka ljunghedstuvor förekommer ofta tillsammans med den helt dominerande staggstagg. Staggstagg är noterad inom några objekt i kommunen.

På näringsrikare mark påträffas staggäng som är en variant med ett större inslag av örter. Varianten är relativt vanlig i Dalsland där den karaktäriseras av arter som darrgräs, loppstarr, ormrot, vildlin och stagg. Den artrika staggängen är noterad inom 4 områden i Dals Eds kommun. De bästa exemplen återfinns i hagmarkerna vid Sten och Åsnebyn (objekt 2 och 9).

Torrängar

Torräng av hållmarks-typ (Hållmarkstorräng)

Hållmarkstorräng påträffas allmänt på och omkring nakna urbergshällar eller där jordtäcket är tunt. Vegetationstypen bildar ofta "öar" i ängs- och hagmarker. Karaktärsarter är fårsvingel, gul fetknopp, kärleksört, tjärblomster, bergsyra och styvmorsviol. I anslutning till näringsrikare bergarter förekommer ibland hällebräken.

En vanlig vegetationstyp som förekommer i fläckvis i flertalet objekt inom kommunen.

Torräng av fårsvingel-typ (Fårsvingeltorräng)

Denna vegetationstyp är lågvuxen och örtrik och förekommer på något djupare jord än föregående. Artrikedomen är stor och arter som fårsvingel, gråfibbla, bockrot, svartkämpar, käringtand, kattfot, prästkrage och jungfrulin ger karaktär är dessa marker. Fårsvingeltorräng är noterad i ett flertal objekt i kommunen. Fina exempel kan ses i de stora hagmarkerna vid Sannerud (objekt 4) samt hagmarkerna vid Olasbyn (objekt 11).

Örtrik ängshavretorräng.

En relativt högvuxen och mycket artrik gräsmark, som påträffas på torrt och mer eller mindre kalkrikt underlag. Karaktärsarter är ängshavre, fårsvingel, darrgräs, rödklint och gulmåra. Förekommer i kommunen framförallt i sydvända ravinslutningar längs Töftedalån och Örekilsälven.

Friskängar

Friskäng av rödven-typ (Rödvensfriskäng)

Rödvensfriskängen är en lågvuxen gräsmark, som ofta påträffas på något näringsrikare och friskare mark än rödvensgräsheden. Karaktärsarter är rödven, röllika, gulmåra, vitmåra och olika daggkåpor. Vitklöver förefaller ingå bland karaktärsarterna och ökar i frekvens på kultiverade marker.

Rödvensfriskängen är egentligen en störd vegetationstyp. I de flesta fall utgörs den av en rödvensgräshed vilken utsatts för svag gödsling. Rödvensfriskängen förekommer allmänt i kommunens hagmarker men kanske i mindre omfattning än vad som är fallet i länets södra delar. Detta kan tolkas som om påverkan av kvävegödsling varit mindre i norra Dalsland.

Friskäng av örtrik typ (Örtrik friskäng)

En reellt lågvuxen, frisk och mycket örtrik gräsmark som påträffas i slåtterånger och i betesmarker, vilka till helt nyligen varit slåttermarker. Den örtrika friskängen karaktäriseras av stor artrikedomen utan att någon art dominerar. Gränsen mellan denna typ och friskäng av svinrot-typ är ofta diffus.

Arter som rödsvingel, vårbrodd, darrgräs, nattviol, ängsskallra, prästkrage, jungfrulin, slåtterfibbla och svinrot kan nännas såsom karaktärsarter för den örtrika friskängen. Örtrik friskäng är en sällsynt vegetationstyp med mycket högt värde. Typen är påträffad i ett fåtal marker i kommunen.

Friskäng av skogsnäva-typ (Skogsnävaäng)

En högvuxen och örtdominerad inark på friska jordar. Ofta påträffas denna vegetationstyp på marker där hävden är svag eller måttlig. Skogsnävaängen liknar rödvensfriskängen men har ett större inslag av högväxta örter. Vegetationstypen förekommer framförallt i svaghävdade avsnitt av ravinlandskapen längs Örekilsälven.

Fuktängar

Fuktäng av tuvtåtel-typ (Tuvtåteläng)

En tuvig gräsmark som vid upphörande hävd övergår i högörtfuktäng. Mellan tuvorna är gräset ofta "snaggbetat". Tuvtåtel dominerar och ängsgröe, smörblomma och vitklöver förekommer rikligt. Ofta påträffas denna vegetationstyp på gammal åkermark som idag används för bete. Vegetationstypen indikerar att marken har varit utsatt för kultivering. Objekt där vegetationstypen dominerat har diskvalificerats p.g.a. intensiv kvävegödsling. Vegetationstypen ingår dock delvis i vissa beskrivna objekt.

Fuktäng av högört-typ (Högörtfuktäng)

En högvuxen och örtdominerad vegetationstyp som kännetecknar svagbetad eller nyligen övergiven frisk till fuktig betesmark. Älgört är den helt dominerande arten, men smörblomma, gökblomster, kärtistel och kabbeleka förekommer också.

Då högörtfuktängen är ett tecken på långt gången svaghävd och igenväxning har ett stort antal marker med denna vegetationstyp diskvalificerats. Mindre partier med högörtfuktäng påträffas emellertid i flertalet marker som är öppna och ligger på friskt till fuktigt underlag.

Fuktäng av gräs-lågstarrtyp (Gräs- lågstarräng)

En relativt lågvuxen och artrik gräs- och starrdominerad vegetationstyp på fuktigt underlag. Vegetationstypen är starkt hävdgynnad. Bland karaktärsarterna kan nämnas harstarr, stagg, hundstarr och gråstarr. Andra vanligt förekommande lågstarrarter är knagglestarr, harstarr, stjärnstarr och blekstarr. Gräs- lågstarräng förekommer i ett tiotal objekt i kommunen.

Indikatorarter

De naturliga fodermarkerna hyser en speciell flora som skapats genom långvarig slätter- och beteshävd. De arter som nästan bara växer i kontinuerligt hävdade opåverkade marker kallas indikatorarter. Dessa arter utgör grundstenarna i inventeringens metodik. Här nedan redovisas de arter som utnyttjats som indikatorarter i kommunen samt inom hur många delobjekt de påträffats.

Förutom indikatorarterna kan nämnas ett antal karaktärsarter som ofta förekommer i de naturliga fodermarkerna men som ofta också påträffas i t.ex. vägkanter, längs skogstigar och i gläntor. Det gäller t.ex. stagg, knägräs, prästkrage, revfibbla, rödklint, bockrot, ängsskallra och gråfibbla.

Ängshavre	5
Vildlin	2
Svinrot	31
Slättergubbe	26
Slätterfibbla	2

Ormrot	12
Nattviol	3
Loppstarr	3
Klasefibbla	1
Kattfot	13
Jungfru Marie nycklar	1
Jungfrulin	7
Darrgräs	30
Brudbröd	1

Referenser

- Andersson, P. A. 1971: Örekilsälvens dalgång - en naturinventering. Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1976:4.
- Lundahl, B. 1988: Lövskogar i Dals Eds kommun. Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1988:3.
- Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1989: Områden av riksintresse för naturvård friluftsliv samt områden med geografiska bestämmelser. Vänersborg.
- Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1976: Natur i Älvsborgs län. Inventering och handlingsprogram för allmän naturvård. Länsstyrelsen i Älvsborgs län. Vänersborg.
- Nordiska ministerrådet. 1984: Vegetationstyper i Norden. Arlöv.
- Statistiska centralbyrån, 1990: Statistisk årsbok 1990. Sveriges officiella statistik. Stockholm 1990.
- Statens naturvårdsverk 1987: Inventering av ängs- och hagmarker. Handbok. Stockholm.
- Älvsborgs länsmuseum, Föreningsbanken och Lantmäteriet. 1987: Ekonomisk karta över Älvsborgs län, Dalsland 1890 - 91. Nytryck.
- Floravårdsregister för länet. Tillgängligt på länsstyrelsen.
- Fornlämningsregister för länet. Tillgängligt på länsstyrelsen.

Objektbeskrivningar

1 ÖPPEN HAGMARK i NÖSSEMARK

Naturtyp: Öppen hagmark
Klassificering: Klass 3
Indikatorarter: Ormrot, svinrot och slåttergubbe.
Storlek: 1,5 ha
Ekonomiskt kartblad: 1OB2e

LANDSKAP

Nössemark ligger vid stranden till Stora Le. Här finns öppna kuperade åkermarker, vilka idag huvudsakligen brukas som vall. Det småbrutna jordbrukslandskapet ger ett tilltalande intryck.

BESKRIVNING

Betesmarken ligger i sluttningarna ner från en kulle. På toppen växer några björkar men området är för övrigt helt öppet. Ett stort uppslag av rotskott samt en vegetationstyp med markerat inslag av svagt skuggynnade arter vittnar om att området nyligen röjts. Marken är torr till frisk och vegetationstypen är närmast en rödvensgräshed dock med inslag av skogsarter som ekorrbär och liljekonvalj. Här finns också hållmarker med bergssyra och kärleksört.

NUVARANDE HÄVD

Området betas av häst. Hävden är måttlig till svag.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som öppen äng och hed.

PLANER, SKYDD OCH DOKUMENTATION

"Natur i Älvsborgs län", objekt 5 - vackert landskap. Stora Le med omgivning är av riksintresse för naturvård och friluftsliv. Lövskogar i Dals Eds kommun.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

En röjd hagmark med viss flora och vegetationstyper typisk för naturliga fodermarker. Högt värde!

2 HAGMARKER VID STEN

Naturtyp: Öppen hagmark 2:1, Blandlövbage 2:2
Storlek: 4,6 ha
Klassificering: Klass 1
Ekonomiskt kartblad: 10B0e
Indikatorarter: Nattviol, Jungfru Marie nycklar, loppstarr, vildlin, kattfot, slåttergubbe, ormrot, jungfrulin, darrgräs och svinrot.

LANDSKAP

Se föregående område.

BESKRIVNING

Vid Sten finns en ganska stor betesmark i sluttningen ner mot sjön. Huvuddelen av området är öppet med inslag av enstaka björk, rönn, ek, vildapel, hassel, enbuskar m.m. Bitvis förekommer en kraftig granföryngring. Centralt i området finns en tätare dunge med asp. Här är floran trivial.

Marken är fuktig till frisk. Fältskiktet utgörs till största delen av en artrik och välutvecklad staggäng med arter som stagg, knägräs, rödven, blodrot, ängsviol, hirsstarr, sumpmåra, ögontröst, gökärt, darrgräs, ormrot, jungfrulin, svinrot, och Jungfru Marie nycklar. Fläckvis förekommer rikligt med loppstarr och vildlin.

NUVARANDE HÄVD

Området betas av får. Hävden är god, men ett stort antal granplantor börjar breda ut sig, varför röjning vore önskvärd. Ännu har dock inte floran börjat påverkas.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som lövträdsbärande äng och åker.

KULTURHISTORISKA SPÅR OCH FORNLÄMNINGAR

Ett stort antal kraftiga odlingsrösen och stengärdesgårdar bidrar till att ge området ett tilltalande utseende.

PLANER, SKYDD OCH DOKUMENTATION

Stora Le med omgivning är av riksintresse för naturvård och friluftsliv.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

Ett ganska stort område med en välutvecklad staggäng. Denna vegetationstyp, som utbildas på kontinuerligt hävdade marker i kalkområden, är idag mycket ovanlig. Betesmarken vid Sten utgör troligen länets största och finaste exempel på denna vegetationstyp. Högsta värde!

3 HACKSLÅTT VID RÄVMARKEN

Naturtyp: Hackslätt

Storlek: 0,5 ha

Klassificering: Klass 2

Ekonomiskt kartblad: 10B0e

Indikatorarter: Jungfrulin, slåttergubbe, nattviol, Jungfru Marie nycklar, svinrot, ormrot och ängsskallra.

LANDSKAP

Väster om Stora Le finns en kuperad vidsträckt skogsbygd. I sjöns närhet ligger en del gamla gårdar, de flesta med igenväxande eller granplanterade marker.

BESKRIVNING

Denna lilla hackslätt ligger alldeles invid vägen vid Rävmarken. I öppna avsnitt finner man en rödvensgräshed med slåttergubbe, gökärt, stagg, blekstarr, ängsviol och ljung som karaktärsarter. I en liten björkdunge där ljusinsläppet är mindre dominerar halvskuggearter som liljekonvalj och kovall.

NUVARANDE HÄVD

Ca 50% av området slås med lie. Resten hålls öppet genom buskröjning.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som lövträdsbärande äng och åker.

KULTURHISTORISKA SPÅR OCH FORNLÄMNINGAR

Odlingsrösen, hamlade träd och gamla smååkrar.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

En delvis liehävdad hackslätt som fortfarande hyser en fin slåttergynnad flora. Mycket högt värde.

STOROMRÅDE KULTURMARKER OCH LÖVSKOGAR KRING SANNERUD OCH ÄNG

Vid Sannerud och Äng finns ett stort område med småskaliga odlingsmarker. En del av markerna hålls fortfarande öppna framförallt som betesmark, men även som vall. Här finns också några fina hagmarker och slätterängar med rik hävdgynnad flora. Stora delar av den forna ängsmarken har dock växt igen till lövskog. Denna lövskog har idag stora naturvärden och utgör biotop för såväl hotade växter som djur.

Variationen i området med öppna betesmarker, åker, vall och lövskogsdungar skänker en speciell prägel och är viktig för fortlevnaden av många arter. Det vore värdefullt med en noggrannare skötselplan, kanske kombinerat med Nola för att tillförsäkra sig om att mosaiken bibehålls.

Storområdet innefattar ängs- och hagmarksobjekt 4 -7.

Området finns med i "Natur i Älvsborgs län", objekt 13 - klass 3 och i "Lövskogar i Dals-Eds kommun", objekt 44 - klass 1.

4 STOR HAGMARK VID SANNERUD

Naturtyp: Blandlövhage

Storlek: 16,5 ha

Klassificering: Klass 2

Ekonomiskt kartblad: 10B0g

Indikatorarter: Darrgräs, loppstarr, svinrot, slättegubbe, slätterfibbla, ormrot, kattfot, jungfrulin och vildlin.

LANDSKAP

Se storområde.

BESKRIVNING

En kuperad och variationsrik betesmark med en mosaik av öppna gräsmarker, hållmarker och tätare lövdungar. Trädskiktet utgörs framförallt av björk, asp och tall med inslag av vildapel, lönn, rönn och hägg. I buskskiktet finns enbuskar och hassel.

Marken är torr till frisk och floran är tydligt påverkad av basiska bergarter. Kring hållmarker växer tjärblomster, äkta johannesört och hällebräken. I stora delar dominerar en relativt trivial gräshed med röllika, smultron, ängsvädd, hirsstarr, gökärt, blodrot, knägräs, darrgräs m.m.

Fläckvis förekommer en artrik fårsvingeltorräng med darrgräs, jungfrulin, bockrot, svartkämpar, kattfot, vildlin, knägräs m.m. I mer svaghävdade delar växer t.ex. stor blålocka, bergmynta, stenbär och liljekonvalj.

I ett fuktigt avsnitt i nordost, som betas av nötkreatur, finns en artrik gräs-lågstarräng med hirsstarr, loppstarr, darrgräs, stjärnstarr, grönstarr, krypvide ormrot och sumpmåra.

NUVARANDE HÄVD

Området betas omväxlande av får, häst och nötkreatur. Hävden är god till måttlig.

INGREPP OCH PÅVERKAN

Delar av området utgörs av gammal åker.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som lövträdsbärande äng, öppen äng, hed och åker.

KULTURHISTORISKA SPÅR OCH FORNLÄMNINGAR

Odlingsrösen.

PLANER, SKYDD OCH DOKUMENTATION

Se storområde.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

En stor och variationsrik betesmark med såväl landskapsmässiga som biologiska värden. Området hyser fora och vegetationstyper typiskt för naturliga fodermarker på kalkrik grund. Mycket högt värde!

5 KULTURLANDSKAP VID NYGÅRD

Naturtyp: Träd och buskbärande hagmark (inkl. åker)

Storlek: 3,5 ha
Klassificering: Klass 3
Ekonomiskt kartblad: 10B0g
Indikatorarter: Ormrot, kattfot, svinrot och slättergubbe.

LANDSKAP

Se storområde.

BESKRIVNING

Vid Nygård ligger en liten gård. Miljön kring husen är fortfarande väl bevarad. I omgivningarna finns ett småskaligt jordbrukslandskap med en hagmark, smala åkrar, åkerholmar och lövdungar.

I hagmarken dominerar tall, men här finns också enstaka gran och asp. I buskskiktet växer enbuskar. I fältskiktet finns en ganska trivial gräshed med ljung, ängsviol, kruståtel, lingon och blodrot. Kring hållmarkskullar växer tjärblomster, gråfibbla, kattfot och bockrot.

NUVARANDE HÄVD

Betesmarkerna betas av häst och ko. Hävden är god.

INGREPP OCH PÅVERKAN

Delar av området består av åkermark. I hagmarken syns vissa tecken på kultivering inom begränsade områden.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som öppen äng och åker.

KULTURHISTORISKA SPÅR OCH FORNLÄMNINGAR

Miljön kring gården är väl bevarad. Här finns bl.a. en gammal såg. I markerna finns flera odlingsrösen.

PLANER, SKYDD OCH DOKUMENTATION

Se storområde.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

Området utgör ett gott exempel på en välbevarad äldre jordbruksmiljö med hagmarker och åkrar. Högt värde!

6 HAGMARKER OCH HACKSLÅTT V LINDHÖGEN OCH ÄNGSHÖGEN

Naturtyp: Hackslått
Storlek: 0,5 ha
Blandlövhage: 4 ha
Klassificering: Klass 2

Ekonomiskt kartblad: 10B0g

Indikatorarter: Darrgräs, jungfrulin, slåttergubbe, svinrot, kattfot och vildlin.

LANDSKAP

Se storområde.

BESKRIVNING

Småkullar och backar runt husen slås med lie. Området utgör ett gott exempel på hur markerna runt husen kunde gestalta sig förr, då man var tvungen att ta tillvara varje kvadratmeter för att få vinterfoder.

Floran är delvis påverkad av gödsling men fläckvis återfinns en ganska välutvecklad rödvensgräshed med slåttergubbe svinrot, ängsvädd, stagg, knägräs och prästkrage.

I väster finns en kuperad hagmark med en mosaik av små terrasserade åkrar, odlingsrösen och små dungar med hassel, hägg och alm. Vissa delar är tätare med björk, asp och enstaka lind. Vissa träd är grova och några är hamlade. På gammal åkermark visar floran svag påverkan av gödsling. I öppna avsnitt vid rösen och slänter finns en fin fårsvingeltorräng med jungfrulin, tjärblomster, kattfot, gråfibbla, darrgräs, prästkrage, käringtand, bockrot, stagg och ljung.

Längst i väster finns ett fuktigt avsnitt, där det växer ganska tätt med sälg och björksly. I fältskiktet finns en gräs-lågstarräng med hirsstarr, darrgräs, knapptåg, stjärnstarr, hundstarr och vildlin.

NUVARANDE HÄVD

Hackslätten slås med lie. Hagmarken betas troligen av häst. Stora delar är välhävdade med en tät kortsnaggad grässvål. I tätare avsnitt är hävden svagare.

INGREPP OCH PÅVERKAN

Viss påverkan av gödsling i gammal åkermark.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som lövträdsbärande äng och åker.

KULTURHISTORISKA SPÅR OCH FORNLÄMNINGAR

Odlingsrösen, hamlade träd och gamla smååkrar.

PLANER, SKYDD OCH DOKUMENTATION

Se storområde.

7 HACKSLÅTT VID SUCKAN

Naturtyp: Hackslått

Storlek: 0,5 ha

Klassificering: Klass I

Ekonomiskt kartblad: 10B0g

Indikatorarter: Slåttergubbe, slåtterfibbla, klasefibbla, kattfot, jungfrulin, darrgräs och svinrot.

LANDSKAP

Se storområde.

BESKRIVNING

I omedelbar anslutning till bebyggelsen vid Suckan finner vi en av Dalslands finaste slåtterängar. Klasefibblan, karaktärsart för många dalsländska ängar, växer här i rika bestånd. Till skillnad från de exemplar man oftast finner i igenväxningsmiljöer är klasefibblan här småväxt. Tillsammans med klasefibblan finner vi flera andra typiska ängsväxter i den artrika grässvål som täcker ängarna vid Suckan. Vegetationstyperna är rödvensgräshed, örtrik friskäng och gräs-lågstarräng.

NUVARANDE HÄVD

Den södra delen av området hävdas genom lieslätter. Den norra delen hålls framförallt öppen genom buskröjning.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som öppen äng (med enbuskar) och lövskog.

KULTURHISTORISKA SPÅR OCH FORNLÄMNINGAR

Odlingsrösen, hamlade träd och gamla smååkrar.

PLANER, SKYDD OCH DOKUMENTATION

Se storområde.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

En fd hävdad hackslätt med en mycket fin slåttergynnad flora. Högsta värde!

8 KULTURMARKER VID TAXÅN

Naturtyp: Björkhage 8:1, hackslättfragment 8:2

Storlek: 1,5 ha resp 0,3 ha

Klassificering: Klass 3

Ekonomiskt kartblad: 9B9e

Indikatorarter: Kattfot, nattviol, slåttergubbe och ormrot.

LANDSKAP

Väster om Stora Le finns en kuperad vidsträckt skogsbygd. Högt beläget ovanför sjön ligger en del gamla gårdar, de flesta med igenväxande eller granplanterade marker.

BESKRIVNING

Vid Taxån ligger en liten gård, där markerna omedelbart runt huset fortfarande hålls öppna. Delar av området utgörs av slagen åkermark med trivial flora. Små restytor med ängsmark slås eller buskröjs. Här finner man gräshed - friskäng med bl.a. slåttergubbe,

stor blåklocka, nattviol, ormrot, ängsvädd och prästkrage. I vissa delar håller floran på att trivialiseras av bergrör.

Ner mot sjön finns en björkhage med enstaka enbuskar. I fältskiktet finns en ganska artfattig gräshed/torräng med fårsvingel, ängsviol, röllika, darrgräs, svartkämpar och gråfibbla.

NUVARANDE HÄVD

Hagmarken betas av får och är välhävdad. Övriga delar hålls öppna genom slåtter eller buskröjning.

INGREPP OCH PÅVERKAN

Delar av området utgörs av f.d åkermark.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som åker och öppen äng.

KULTURHISTORISKA SPÅR OCH FORNLÄMNINGAR

I björkhagen finns flera odlingsrösen och en tydlig hålväg.

PLANER, SKYDD OCH DOKUMENTATION

Riksintresse för naturvård och friluftsliv.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

Ett område med kulturhistoriska värden samt en hagmark och ängsfragment med fora och vegetationstyper typisk för naturliga fodermarker, Högt värde!

9 HAGMARKER VID ÅSNEBYN

Naturtyp: Öppen hagmark

Storlek: 3,4 ha

Klassificering: Klass 2

Ekonomiskt kartblad: 9B9f

Indikatorarter: Svinrot, darrgräs, kattfot, slåttergubbe och ormrot.

LANDSKAP

Kuperat skogslandskap med ett stort antal små sjöar och mossar.

BESKRIVNING

Åsnebyn ligger i sluttningarna ner mot Bovattnet. Från huset ner mot sjön sträcker sig en öppen trädfri sluttning. I väster växer lite småbuskar tall och björk. Halva området är tydligt kultiverat men i övriga delar finns välutvecklade opåverkade vegetationstyper. Här dominerar rödvensgräshed. I fuktigare partier finns staggäng/gräs-lågstarräng.

Ovanför vägen finns några friska - fuktiga sluttningar. I den västra marken växer enstaka ek och alm och här finns också ett stort inslag av smågran. Den östra marken är helt öppen. I fuktiga delar finns en artrik högörtsfuktäng - blååtelfuktäng medan torrare delar domineras av rödvensgräshed.

NUVARANDE HÄVD

Markerna betas troligen av nötkreatur. Hävden är måttlig till svag. I området ner mot sjön förekommer riklig med småsly. I söder pågår igenväxning med gran.

INGREPP OCH PÅVERKAN

Tecken på kultivering syns i hälften av betesmarken ner mot sjön.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som lövträdsbärande äng.

KULTURHISTORISKA SPÅR OCH FORNLÄMNINGAR

Miljön kring gården är väl bevarad. Renar och vägkanter runt husen slås med lie. I betesmarkerna förekommer odlingsrösen.

SAMMANFATTANDE, VÄRDEOMDÖME

En välbevarad gårdsmiljö där åker och hagmarker ännu hålls i hävd. Även om hävden börjar svikta finns flera indikatorarter och vegetationstyper knutna till kontinuerligt hävdade naturliga fodermarker kvar. Mycket högt värde!

10 FÅRBETESMARK VID BÖTORPET

Naturtyp: Öppen hagmark

Klassificering: Klass 3

Storlek: 2 ha

Ekonomiskt kartblad: 9B9g

Indikatorarter: Svinrot och darrgräs.

LANDSKAP

Se objekt 11.

BESKRIVNING

Denna lilla hagmark ligger i en sluttning från huset ner mot vägen. Träd och buskskikt utgörs av enstaka hasselbuskar, enbuskar, björk, och nyponros. Fältskiktet är gräsdominerat och ganska trivialt. Darrgräs förekommer allmänt. En liten fläck med staggäng förekommer.

NUVARANDE HÄVD

Området betas av får. Hävden är måttlig. Fåren ratar högvuxna gräs.

INGREPP OCH PÅVERKAN

Den triviala florán kan i första hand förklaras av tidigare kultivering.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som åker och öppen äng.

KULTURHISTORISKA SPÅR OCH FORNLÄMNINGAR

I hagmarken finns flera kulturhistoriska lämningar såsom odlingsrösen och äldre åkrar. Här finns också registrerade fornlämningar i form av en stensättning och gravhög (s.k. "Pengekullen").

PLANER, SKYDD OCH DOKUMENTATION

Fornlämningarna är skyddade enligt lag.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

En liten hagmark med kulturhistoriska värden och viss flora knuten till naturliga fodermarker. Högt värde!

11 HAGMARKER VID OLASBYN

Naturtyp: Träd och buskbärande hagmark

Storlek: 4 ha

Klassificering: Klass 2

Ekonomiskt kartblad: 91398

Indikatorarter: Svinrot, darrgräs, kattfot och jungfrulin.

LANDSKAP

Kuperat skogslandskap med små sjöar och mossar i den östra delen av kommunen. Vägen från Håbol och norrut följer en dalgång där barrskogen stundom avbryts av hävdade eller igenväxande marker kring äldre torp och gårdar.

BESKRIVNING

En något kuperad hagmark där trädsiktet domineras av glest ställda tallar, men där också björk, asp och rönn utgör vanliga inslag. I busksiktet förekommer enbuskar. Marken är torr till frisk. I fältsiktet förekommer fårsvingeltorräng/gräshed med ljung bockrot, svinrot, svartkämpar, darrgräs, jungfrulin, gråfibbla och knägräs. I norr finns stagghed med stagg, hirsstarr, blodrot och blekstarr.

NUVARANDE HÄVD

Området betas troligen av får och är välhävdad.

INGREPP OCH PÅVERKAN

I vissa delar är floran trivialare vilket troligen beror på tidigare kultivering. Ett hus är byggt i området.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som löv- och barrskog.

KULTURHISTORISKA SPÅR OCH FORNLÄMNINGAR

Området är rikt på fornlämningar. Här finns bl.a. fornåkrar, en tjärdal, stensättningar och gravhögar (de s.k. "Gubbehögarna")

PLANER, SKYDD OCH DOKUMENTATION

Fornlämningar är skyddade enligt lag.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

En välhävdd hagmark med flora och vegetationstyper typisk för naturliga fodermarker jämte stora kulturhistoriska värden ger bedömningen Mycket högt värde!

12 HAGMARKER VID GÄSERUD

Naturtyp: Träd och buskbärande hagmark 12:1, Öppen hagmark 12:2

Storlek: 1 ha resp 1 ha.

Klassificering: Klass 3

Ekonomiskt kartblad: 9B8g

Indikatorarter: Svinrot, darrgräs, slåttergubbe och ormröt.

LANDSKAP

Se föregående objekt. Vid Gäserud hålls fortfarande markerna öppna som åker och vall.

BESKRIVNING

Den öppna hagmarken ligger insprängd mellan betade åkrar. I norr finns ett öppet avsnitt med enstaka tall, enbuskar och rönn. I fältskiktet finns en gräshed med vissa inslag av bockrot, slåttergubbe, darrgräs och svinrot.

I fuktigare delar förekommer gräs-lågstarräng med, stjärnstarr, hundstarr, hirsstarr och kråklöver. Även staggshed och staggäng förekommer.

I söder ligger en kulle med hållmarker. Trädskikt är ganska tätt med tall. Enbuskar förekommer. Floran är fattig med kruståtel, fårsvingel och renlav.

NUVARANDE HÄVD

I den öppna marken är hävden god. På kullen med tall är hävden svag. Området betas av nötkreatur.

INGREPP OCH PÅVERKAN

Efter inventeringen har grävningsarbeten genomförts i den öppna hagmarken.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som öppen äng.

KULTURHISTORISKA SPÅR OCH FORNLÄMNINGAR

På kullen finns en fornlämning med en gravhög och stensättning. Gården Gäserud är Dalslands äldsta idag bevarade bondgård. Gården som är från 1600-talet är numera hembygdsgård.

PLANER, SKYDD OCH DOKUMENTATION

"Natur i Älvsborgs län", objekt 31 - klass 2. Fornlämningar är skyddade enligt lag.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

En hagmark som utgör en del av ett kulturhistoriskt intressant område. Hagen hyser, åtminstone i delar, flora och vegetationstyper typisk för naturliga fodermarker. Högt värde!

13 KULTURLANDSKAP NORR OM HÖGKIL

Naturtyp: Mosaik, Hackslått 13:2, Björkhage 13:3

Storlek: 16,0 ha, 0,2 ha och 1,0 ha

Klassificering: Klass 2

Ekonomiskt kartblad: 9B8g

Indikatorarter: Svinrot, darrgräs, loppstarr, slättergubbe, Jungfru Marie nycklar och ormrot.

LANDSKAP

I den östra delen av kommunen finns ett vidsträckt kuperat skogslandskap med inslag av småsjöar och mossar. Längs små dalgångar finns äldre gårdar och torp med småskaliga odlingsmarker.

BESKRIVNING

Från Vångsjön sträcker sig en liten dalgång upp mot Brännetjärnet. En väg löper genom området. På ömse sidor om vägen finns små åkermarker omväxlande med björkkullar. Området är estetiskt tilltalande och i på kullarna finns rester av ängsflora. Området utnyttjas som terrängbana för hästar.

Delobjekt 1

I en brant sluttning, ner från vägen vid Sägängen finns en björkhage. Trädskiktet består av enstaka asp och björk. I buskskiktet finns enbuskar. I fältskiktet finns en rödvensgräshed - örtrik ljunghed. I fläckar finner man staggäng - artrik gräs-lågstarräng.

Delobjekt 2

Vid Gullgjuterud finns en liten hackslått runt huset. I fältskiktet förekommer en örtrik gräshed med stagg. svinrot, slättergubbe, darrgräs och ormrot.

NUVARANDE HÄVD

Björkhagen betas av hästar men hävden är svag, då djuren föredrar betet på en närliggande åker. På sikt kan detta få till följd att ängsfloran försvinner.

I många av de ängsfragment som ligger insprängda mellan åkrarna har stora delar av ängsfloran redan försvunnit. Här växer idag lång och spretig ljunghed, kruståtel, berggrök och liljekonvalj. Den lilla hackslåttmarken slås med slätterbalk.

INGREPP OCH PÅVERKAN

I objektet ingår åkermark.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som lövskog, åker och mosse/kärr.

KULTURHISTORISKA SPÅR OCH FORNLÄMNINGAR

Den smala dalgången med små åkerlappar, vilka troligen härstammar från dikad kärrmark, återspeglar ett äldre jordbrukslandskap i skogsbygderna. På björkkullarna finns enstaka stensättningar.

PLANER, SKYDD OCH DOKUMENTATION

Fornlämningar är skyddade enligt lag.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

Norr om Högkil finns en mosaik av små åkermarker och ängsfragment som återspeglar ett äldre jordbrukslandskap i skogsbygderna. I björkhagen, hackslåten och i ohävdade ängsfragment finns en rik flora av slåttergynnade arter.

Mycket högt värde!

14 HAGMARK VID ÖSTRA TORP

Naturtyp: Öppen hagmark

Klassificering: Klass 3

Storlek: 2,5 ha

Ekonomiskt kartblad: 9B7g

Indikatorarter: Svinrot, slåttergubbe och darrgräs.

LANDSKAP

Öppet småkuperat jordbrukslandskap med inslag av lövdungar. Det öppna landskapet inramas av skog.

BESKRIVNING

Området utgörs av en hagmark på svagt kuperad frisk mark. I buskskiktet finns enstaka små enbuskar. Trädsiktet utgörs av enstaka asp, björk och rönn.

Marken utgörs delvis av äldre åkermark med en trivial flora med ängsgröe, röllika, höstfibbla och ängsviol. Här och var förekommer fläckar med mera opåverkad gräshed, gräs-lågstarräng och stagghed med arter som gökärt, liten blåklocka, revfibbla, hirsstarr, harstarr, blodrot och stagg.

NUVARANDE HÄVD

Området betas av nötkreatur. Hävden är måttlig till svag. Visst aspely förekommer.

INGREPP OCH PÅVERKAN

Något trivialiserad flora antyder att området utsatts för svag kvävegödsling.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som öppen äng.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

En hagmark som delvis bevarat flora och vegetationstyper typisk för naturliga fodermarker. Högt värde!

15 BJÖRKHAGE VID BÖN

Naturtyp: Björkhage
Storlek: 1,3 ha
Klassificering: Klass 3
Ekonomiskt kartblad: 9B6c
Indikatorarter: Slåttergubbe.

LANDSKAP

Landskapet kring Södra Kornsjön är något kuperat. Runt sjön ligger enstaka gårdar omväxlande med barrskog.

BESKRIVNING

En björkhage med glest ställda medelgrova björkar samt en ung björkdunge. Enstaka tallar och enbuskar förekommer också.

Marken är plan och några diken talar för att området har ett förflutet som åker. I fältskiktet finns lågstarräng och stagghed med stagg, ängsvädd, krypvide, blodrot och hirsstarr.

NUVARANDE HÄVD

Området betas av nötkreatur och är välhävdad. Den goda hävden i kombination med de glest ställda björkarna ger området ett tilltalande intryck.

INGREPP OCH PÅVERKAN

Området utgörs till största delen av gammal åkermark.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som lövträdsbärande äng.

PLANER, SKYDD OCH DOKUMENTATION

Riksintresse för naturvård.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

En välhävdad hagmark som till större delen har ett förflutet som åker, men där naturlig fodermarksflora börjar komma tillbaka. Högt värde!

16 HAGMARK VID LUNDBY

Naturtyp: Träd och buskbärande hagmark
Storlek: 1,7 ha
Klassificering: Klass 2
Ekonomiskt kartblad: 9B6d
Indikatorarter: Svinrot, darrgräs, kattfot, slåttergubbe och ängshavre.

LANDSKAP

I den norra delen av Töftedalen rinner ån med ett lugnare lopp än längre söderut. Dalgången runt ån är flack och uppodlad.

BESKRIVNING

Hagmarken ligger längs en ravinslutning. Marken är torr och sandig. Trädskiktet domineras av tall med inslag av gran och björk. Enbuskar förekommer.

I fältskiktet finns en tät välbetad grässvål. Vegetationstypen är ljunghed och rödvensgräshed där ljung, gulmåra, gråfibbla, käringtand och ögontröst utgör karaktärsarter. I vissa delar är vegetationstypen mycket anrik.

I ravinens botten är marken fuktigare. Här finns gräs-lågstarräng med ältranunkel, hirsstarr, stjärnstarr, kärrsälting och gråstarr.

NUVARANDE HÄVD

Området betas av nötkreatur och är mycket välhävdad.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som lövträdsbärande äng.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

En välhävdad hagmark med välutvecklade och opåverkade vegetationstyper beroende av kontinuerlig hävd. Mycket högt värde!

17 ÖPPET BETAT RAVINLANDSKAP VID PRÄSTHÖKESSÄTER

Naturtyp: Öppen hagmark

Klassificering: Klass 3

Storlek: 1,6 ha

Ekonomiskt kartblad: 9B6e

Indikatorarter: Svinrot, darrgräs och slättergubbe.

LANDSKAP

Se föregående objekt.

BESKRIVNING

Vid Prästhökessäter finns flera stora öppna raviner. Floran i dessa är till största delen påverkad av kultivering, men ravinerna är mycket viktiga för landskapsbildningen.

I slutningarna till en av ravinerna finns en mera opåverkad rödvensgräshed med ljung, käringtand, skogsklöver revfibbla, blodrot, svinrot och ängsvädd. Grässvålen är dock något upplöst p.g.a. svag hävd och/eller viss kultivering.

NUVARANDE HÄVD

Området betas av kor när dessa går genom marken. Hävden är svag.

INGREPP OCH PÅVERKAN

Inom vissa delar syns tecken på svag gödsling.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som öppen äng.

PLANER, SKYDD OCH DOKUMENTATION

Lövskogar i Dals Eds kommun.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

En betad ravin med flora och vegetationstyper knutna till naturliga fodermarker. I omgivningarna finns ytterligare betesmarker med stor betydelse för landskapsbilden. Högt värde!

18 ENEBACKAR VID MELLBYN

Naturtyp: Träd och buskbärande hagmark

Storlek: 2,4 ha

Klassificering: Klass 3

Ekonomiskt kartblad: 9B6e

Indikatorarter: Svinrot, darrgräs och slåttergubbe.

LANDSKAP

Hakån är ett biflöde till Örekilsälven. Ån rinner genom ett öppet, svagt kuperat jordbrukslandskap vid Präshökessäter och Mellbyn.

BESKRIVNING

Området ligger invid vägen, strax söder om Ed. Betesmarken, som karaktäriseras av ett stort antal välväxta enbuskar, utgör ett blickfång för förbipasserande bilister. Förutom enbuskar förekommer en del björk, sälg, hägg, rönn och nyponros.

Genom marken, som i stora delar är plan och stenfri, löper ett antal långa otydliga fåror. Detta talar för att området brukats som åker. I fältskiktet finns huvudsakligen en tämligen trivial gräshed med rödsvingel, rödven, röllika, blodrot och teveronika, ställvis med inslag av ängsvädd och bockrot.

NUVARANDE HÄVD

I den norra delen, som betas av häst, är hävden god. Den södra delen är ohävdad.

INGREPP OCH PÅVERKAN

Floran är i stora delar svagt påverkad av kultivering.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som åker.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

En vacker enebacke med stor betydelse för landskapsbilden. Fläckvis förekommer opåverkad flora typisk för naturliga fodermarker. Högt värde!

19 SMÅ BETADE RAVINER VID ÖDEGÅRDEN

Naturtyp: Blandlövhage 19:1, Öppen hagmark 19:2

Storlek: 1,9 ha

Klassificering: Klass 3

Ekonomiskt kartblad: 9B6f

Indikatorarter: Svinrot och darrgräs.

LANDSKAP

Norr om Rölanda rinner Örekilsälven fram i en smal dalgång med branta klippor. Närmast älven finns åker- och betesmarker.

BESKRIVNING

Delobjekt 1 är en liten ravin som delvis är igenväxt med gråal, björk och asp. Sydslutningen är öppnast med enstaka björkar och enbuskar. I fältskiktet finns torräng - gräshed med rödklint, darrgräs, ängsvädd, prästkrage, svartkämpar, röllika, ljung och stagg. Området är svagt betat.

Den nord- sydligt löpande armen är mera välhävdad och öppen, men här är floran trivialare. I fältskiktet finns en svag kvävepåverkad rödvensfriskäng med höstfibbla, gråfibbla, röllika och vitklöver.

NUVARANDE HÄVD

Delobjekt 1 är svagt hävdad. Delobjekt 2 är välhävdad. Området betas av hästar.

INGREPP OCH PÅVERKAN

Den något trivialiserade floran antyder att området utsatts för viss kultivering.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som öppen äng.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

En välhävdad hagmark med trivialflora samt en mera svaghävdad där dock floran är mera opåverkad. Högt värde!

20 BETESLANDSKAP VID UDALEN

Naturtyp: Mosaik

Storlek: 49 ha

Klassificering: Klass 2

Ekonomiskt kartblad: 9B5e

Indikatorarter: Svinrot, kattfot och slättergubbe.

LANDSKAP

Udalen ligger i den kuperade skogsterrängen väster om Örekilsälvens dalgång. Området är högt beläget och från vissa punkter har man en vacker utsikt över nejdena.

BESKRIVNING

Kring Udalen finns stora och varierade betesmarker. Området är mosaikartat med öppna raviner omväxlande med tätare lövdungar, betade smååkrar och betad granskog. Genom området rinner ett vattendrag, som på sina håller faller ner i vackra vattenfall. Hela området har stora estetiska och landskapsmässiga värden.

Fältskiktet i de öppna delarna är till stora delar trivialt, troligen beroende av tidigare kultivering. Här finner man en friskäng/gräshed med bl.a fårsvingel, rödven, höstfibbla och vitklöver. Fläckvis förekommer mera opåverkad gräshed, gräs-lågstarräng och torräng med inslag av arter som prästkrage, bockrot, kattfot, stagg, slättergubbe och svinrot.

NUVARANDE HÄVD

De öppna delarna är mycket välhävdade med en tät kortsnaggad gräsvål. I skogspartierna är hävden måttlig till svag. Området betas av häst och fjällkor.

INGREPP OCH PÅVERKAN

Delar av området utgörs av mark som tidigare kultiverats.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad '1890 - 91 anges området som lövträdsbärande äng, åker och barrskog.

KULTURHISTORISKA SPÅR OCH FORNLÄMNINGAR

Området är kulturhistoriskt intressant med gamla husgrunder, stengärdesgårdar och fossil åkermark.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

Ett stort mosaikartat, till stora delar mycket välhävdad, beteslandskap med stora estetiska och kulturhistoriska värden. Den kuperade terrängen i kombination med varierande naturtyper ger området ert alldeles speciell prägel. Detta motiverar bedömningen mycket högt värde! även om partierna med helt opåverkad naturlig gräsmarksflora är små.

21 ALMARK VID DELEFORS

Naturtyp: Träd och buskbärande hagmark

Storlek: 2,4 ha

Klassificering: Klass 3

Ekonomiskt kartblad: 9B5e

Indikatorarter: Svinrot, darrgräs, kattfot, slättergubbe och jungfrulin.

LANDSKAP

Området ligger i sluttningarna ner mot Örekilsälven.

BESKRIVNING

En kuperad hagmark med omväxlande öppna ytor och tätt trädskikt. Gran, tall, björk, asp, rönn, gråal, hägg, en och nyponros är några av de förekommande träden och buskarna.

Området är kuperat med hållmarker och bergsklackar. Öppna ytor utgörs till stora delar av gamla smååkrar i terrasser. Här är marken ganska fuktig och fläckvis förekommer en gräs-lågstartäng med knapptåg, borsttåg, stjärnstarr och stagg.

Runt tuvor och kullar förekommer gräshed med gråfibbla, ljung, revfibbla, kattfot och knägräs. Kring berghällarna växer renlav, liten fetknopp och kärleksört. I de tätare skogspartierna är floran trivial med kruståtel och rödven.

NUVARANDE HÄVD

Området betas av nötkreatur och häst. Hävden är måttlig till svag. Gallring av trädskiktet vore önskvärt.

INGREPP OCH PÅVERKAN

Viss kvävepåverkan syns i gammal åkermark.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som lövskog och öppen äng.

KULTURHISTORISKA SPÅR OCH FORNLÄMNINGAR

En äldre väg och gamla åkrar.

PLANER, SKYDD OCH DOKUMENTATION

"Natur i Älvsborgs län", Örekilsälvens dalgång, objekt 43 - av betydelse för landskapsbilden. Örekilsälvens dalgång är av riksintresse för naturvård.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

En hagmark med varierat utseende och vissa kulturhistoriska värden samt fläckar med naturlig opåverkad gräsmark. Området kräver dock gallring för att förstärka hagmarkskaraktären och gynna ängsfloran Högt värde!

22 LITEN HAGMARK VID TORP

Naturtyp: Öppen hagmark

Storlek: 0,5 hektar

Klassificering: Klass 3

Ekonomiskt kartblad: 9B5f

Indikatorarter: Svinrot, darrgräs, kattfot, slättergubbe och ormrot.

LANDSKAP

En liten dalgång med jordbruksmarker omgivna av skog.

BESKRIVNING

Runt en gammal ladugård ligger denna lilla betesmark. Området är öppet, men i kanterna växer små dungar med asp och björk. Enstaka enbuskar, rönn, sälg och hägg förekommer också.

I en del av marken finns en örtrik gräshed med bl.a stagg, ängsskallra, knägräs, svinrot, ormrot, rödklint och prästkrage. Darrgräs dominerar bland gräsen. På lite torrare tuvor växer kattfot, gulmåra, gråfibbla och ängsviol. Kring hållmarkerna dominerar femfingerört, bergsyra, tjärblomster gul och liten fet-knopp.

Stora delar av marken är dock påverkad av kultivering. Här dominerar röllika och höstfibbla.

NUVARANDE HÄVD

Området har betats av häst eller nötkreatur. Området är välhävdad.

INGREPP OCH PÅVERKAN

Delar av området har troligen utsatts för kultivering.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som lövträdsbärande äng.

KULTURHISTORISKA SPÅR OCH FORNLÄMNINGAR

En gammal jordkällare.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

En liten hagmark som delvis hyser välutvecklade vegetationstyper, med ett stort antal arter knutna till kontinuerligt hävdade naturliga fodermarker. Högt värde!

STOROMRÅDE RAVINERNA VID NÄS OCH KOLSÄTER

Vid Näs och Kolsäter finns en bred dalgång där Töftedalsån och Örekilsälven rinner samman. Dalgången är utfylld av mäktiga lerlager med enstaka uppstickande bergklackar. De båda vattendragen och deras tillflöden har skurit ner djupa raviner i de lösa sedimenten. Ravinlandskapet är ett av det bäst utvecklade i länet och ingår i "Natur i Älvsborgs län" - objekt 44, klass 1. Området är dessutom klassat som av riksintresse för naturvård och kulturmiljövård. Flera av betesmarkerna beskrivs också i "Lövs kogar i Dals Eds kommun". Området finns också beskrivet i "Örekilsälvens dalgång - en naturinventering.

Flera raviner är idag igenväxande och i många fall har de tidigare utsatts för kultivering. Välutvecklade vegetationstyper knutna till naturliga fodermarker förekommer endast fläckvis.

De nedan beskrivna områdena har bedömts som värdefullast ut ängs- och hagmarkssynpunkt. Det skall dock påpekas att det inom storområdet kan finnas flera större eller mindre ravinavsnitt som missats vid inventeringen.

Det skall också påpekas att det inom området finns flera ohävdade ravinavsnitt som skulle kunna bli värdefulla efter återupptagen hävd. Storområdet innefattar ängs- och hagmarksobjekt 23 - 28 samt övriga objekt 7, 9, 10 och 11.

23 LITEN RAVIN VID SEXTONDELEN

Naturtyp: Blandlövhage
Klassificering: Klass 3
Storlek: 1,8 ha
Ekonomiskt kartblad: 9B4d
Indikatorarter: Svinrot och slåttergubbe.

LANDSKAP

Se storområde.

BESKRIVNING

Betesmarken utgörs av övre delen av en för övrigt igenväxt ravinarm. I trädskiktet finns björk, rönn, apel, gråal och hägg. Buskskiktet består av enbuskar.

I cirka halva området finns en fårsvingeltorräng med gråfibbla, blodrot, slåttergubbe, svinrot, prästkrage, gulmåra och darrgräs. I övriga delar dominerar arter som gynnats av kultivering t.ex. tuvtåtel och timotej.

NUVARANDE HÄVD

Området betas av nötkreatur och hävden är god.

INGREPP OCH PÅVERKAN

Delar av området har troligen utsatts för kultivering.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som lönträdbärande äng.

PLANER, SKYDD OCH DOKUMENTATION

Se storområde.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

En liten ravinarm som hyser naturligt hävdgynnade vegetationstyper och arter.
Högt värde!

24 LITEN RAVIN VID HULTET

Naturtyp: Blandlövhage
Klassificering: Klass 3
Storlek: 0,5 ha
Ekonomiskt kartblad: 9B4d
Indikatorarter: Svinrot, darrgräs och slåttergubbe.

LANDSKAP

Se storområde.

BESKRIVNING

Betesmarken utgörs av en liten ravinarm. I trädskiktet finns björk, ek och rönn. Bitvis växer det tätt med gråal.

I fältskiktet finns en gräshed med ljung, stagg, blodrot, slåttergubbe, svinrot, revfibbla m.m. I mindre delar övergår vegetationstypen mot torräng med prästkrage, darrgräs och rödklint.

NUVARANDE HÄVD

Området betas av nötkreatur och hävden är måttlig. Bitvis förekommer tätt med sly och ungräd, varför gallring vore önskvärd.

INGREPP OCH PÅVERKAN

Mindre delar av området kan ha utsatts för kultivering.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som lövträdsbärande äng.

PLANER, SKYDD OCH DOKUMENTATION

Se storområde.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

En liten ravinarm som hyser naturligt hävdgynnade vegetationstyper och arter.
Högt värde!

25 OHÄVDAD RAVIN VID KOLSÄTER

Naturtyp: Öppen hagmark
Klassificering: Klass 3
Storlek: 2 ha
Ekonomiskt kartblad: 9B4d
Indikatorarter: Slåttergubbe, darrgräs och ängshavre.

LANDSKAP

Se storområde.

BESKRIVNING

En ganska öppen ravin med branta sidor. Träd och buskskikt består av enstaka björk, hägg, apel, asp, enbuskar och nyponros.

Fältskiktet är delvis trivialiserat av kultivering och/eller svag hävd. I sydvästslutningen finns en något trivialiserad torräng med ängshavre, rödklint, röllika, gulmåra, ängsvädd, darrgräs, johannesört och skogsklöver. I östslutningen förekommer högörtsfuktäng med skogsfräken, älggräs, brudbröd och skogsnäva.

NUVARANDE HÄVD

Området är ohävdad.

INGREPP OCH PÅVERKAN

Delar av området har troligen kultiverats tidigare.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som lövträdsbärande äng.

PLANER, SKYDD OCH DOKUMENTATION

Se storområde.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

Området har betydelse för landskapsbilden samt hyser viss ängsflora, som dock riskerar att försvinna om inte hävden återupptas. Högt värde!

26 BETAD RAVIN VID NÄS

Naturtyp: Öppen hagmark, Blandlövhage

Storlek: 6,0 ha

Klassificering: Klass 2

Ekonomiskt kartblad: 9B4d

Indikatorarter: Svinrot, darrgräs, kattfot, slåttergubbe och ängshavre.

LANDSKAP

Se storområde.

BESKRIVNING

Vid Näs trängs Töftedalsån ihop i en smal kanjon. Ån rinner med ett snabbt lopp förbi flera forsar och fall. Här noterades forsärla vid besöket. Längs östsidan finns en betesmark som utgörs av flera mindre ådalar och slutningen ner mot ån. Vissa delar är öppna med enstaka solitära rönнар och björkar. Enstaka sparbanksekar, alm och smågran förekommer också. I andra delar finns tätare partier med hägg, gråal, björk och asp. Området är mosaikartat och allmänt tilltalande.

I stora delar av fältskiktet finns opåverkade och välhävda vegetationstyper. Här finns gräshed och torräng med arter som stagg, fårsvingel, rödven, ljung, ängsvädd, darrgräs, svinrot, slåttergubbe, knägräs, rödklint bockrot, blodrot, revfibbla, gråfibbla, daggkåpa, ögontröst, kattfot och ängshavre.

I vissa delar är vegetationstypen trivialare bl.a. med ett stort inslag av tuvtåtel.

NUVARANDE HÄVD

Området betas av nötkreatur och hävden är god. Viss gallring i tätare delar skulle dock kunna höja värdet ännu mera.

INGREPP OCH PÅVERKAN

Vissa delar har troligen utsatts för kultivering.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som lövträdsbärande äng och barrskog.

PLANER, SKYDD OCH DOKUMENTATION

Se storområde

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

En stor och välhävdad hagmark. I stora delar finns opåverkade vegetationstyper med flera arter knutna till naturliga fodermarker. Området är omväxlande och ger ett tilltalande intryck. Mycket högt värde!

27 STOR RAVIN VID ÄNGARNA, KOLSÄTER

Naturtyp: Öppen hagmark, blandlövhave, ekhage

Storlek: 12,0 ha

Klassificering: Klass 2

Ekonomiskt kartblad: 9B4d

Indikatorarter: Svinrot, darrgräs, kattfot, slåttergubbe och ängshavre.

LANDSKAP

Se storområde.

BESKRIVNING

En stor relativt öppen ravin. Här och var står enstaka solitärer av hägg, nyponros, hassel, ek, rönn, alm och ask. Tätare dungar med asp, gråal och björk förekommer också. I en del av området dominerar vidkroniga ekar.

Marken är troligen till största delen påverkad av kultivering. I fältskiktet förekommer mycket tuvtåtel, smörblommor och höstfibbla. Darrgräs och rödklint växer över hela området men välutvecklade opåverkade vegetationstyper förekommer endast inom mycket små fläckar. I dessa finns t.ex. fårsvingeltorräng med kattfot, slåttergubbe, gråfibbla och bockrot. Längst i norr finns en tätare ganska ung ekhage på hållmarker med kärleksört, bergssyra och renlavar.

NUVARANDE HÄVD

Hävden är måttlig och borde intensifieras något. Området betas delvis av får, delvis av nötkreatur.

INGREPP OCH PÅVERKAN

Större delen av ravinerna har varit utsatta för kultivering.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som lövträdsbärande äng.

PLANER, SKYDD OCH DOKUMENTATION

Se storområde.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

Område med stor betydelse för landskapsbilden. Även om stora delar är påverkade av viss kultivering finns naturligt hävdberoende flora och vegetationstyper fläckvis kvar. Att området hyser ekhagar, en naturtyp som är ovanlig i kommunen, är också av betydelse för bedömningen. Mycket högt värde!

28 RAVINSLUTTNINGAR VID BACKEN - NÄS

Naturtyp: Öppen hagmark/blandlövhage

Storlek: 13 ha

Klassificering: Klass 2

Ekonomiskt kartblad: 9B4d

Indikatorarter: Svinrot, darrgräs, slåttergubbe och ängshavre.

LANDSKAP

Se storområde.

BESKRIVNING

Området utgörs av några stora ravinsluttningar längs Örekilsälven. Sluttningarna är branta och till största delen helt öppna. Enstaka nyponros, enbuskar, apel, smågran och björk växer i marken. Här och var finns tätare dungar med gråal, hägg, rönn, asp och björk.

I ohävdade eller svagt hävdade delar dominerar skogsklöver, skogsfräken, skogsnäva och älggräs. Andra delar är tydligt påverkade av kultivering och arter som tuvtåtel, timotej och ängssvingel dominerar. Här och var finner man en gräshed med slåttergubbe, stagg, blodrot, ängsviol, svinrot och gökärt. I ohävdade avsnitt i den nordöstra armen finns torräng med rödklint, gulmåra, darrgräs, svartkämpar och käringtand.

NUVARANDE HÄVD

Ungefär 50% av området är ohävdad. Övriga delar betas av nötkreatur och hävden är god. Den mest opåverkade floran återfinns dock i de ohävdade avsnitten, varför återupptagen hävd i dessa delar vore värdefullt.

INGREPP OCH PÅVERKAN

Stora delar har troligen utsatts för kultivering.

NATURHISTORIA

På gamla ekonomiska kartan som är fältinventerad 1890 - 91 anges området som öppen och lövträdsbärande äng samt åker.

KULTURHISTORISKA SPÅR OCH FORNLÄMNINGAR

En träbro.

PLANER, SKYDD OCH DOKUMENTATION

Se storområde.

SAMMANFATTANDE VÄRDEOMDÖME

Några stora och kraftiga raviner som till största delen antingen är ohävdade eller påverkade av kultivering. I delar av området finns naturligt hävdgynnade vegetationstyper kvar och området har mycket stor betydelse för landskapsbilden varför bedömningen mycket högt värde är motiverad.

ÖVRIGA OBJEKT

1 ÄNGSFRAGMENT VID BORGAMON

Naturtyp: Hackslätt. 0,2 hektar.

En liten ohävdad restyta omgiven av åkermark. I fältskiktet finns ljung, stagg, ängsvädd, blodrot, svinrot, ormrot och slåttergubbe. Har troligen tidigare hävdats genom slätter.

2 SLÅTTERÄNG VID SMEDKAS

Naturtyp: Annan öppen äng. 0,5 hektar.

En brant ravinsluttning som idag hävdas genom slätter. Floran bär tydliga spår av att området tidigare kultiverats. I fältskiktet finns timotej, tuvtåtel, skogsklöver och rödklint. Darrgräs och svinrot noterades mycket sparsamt.

Området är framförallt av visst kulturhistoriskt värde, såsom exempel på hur slätterängarna i ravinsluttningarna en gång såg ut (med undantag för floran).

3 SÖTVATTENSSTRANDÄNG VID VÅNGSJÖN

Naturtyp: Sötvattensstrandäng 1 hektar.

Vid Vångsjöns norra strand ligger denna lilla, relativt välhävdade sötvattensstrandäng.

4 BETADE RAVINER VID LEBO

Naturtyp: Öppen hagmark 2,5 hektar.

En ravinsluttning från åkrarna ner mot Örekilsälven. Sluttningen är delvis ohävdad, delvis påverkad av kultivering. I några välhävdade avsnitt återfinns en rödvensfriskäng med röllika, höstfibbla, prästkrage, gråfibbla, darrgräs, fårsvingel och rödven.

5 BETADE BRINKAR VID HAGEN

Naturtyp: Öppen hagmark 0,5 hektar.

Några brinkar ner mot Örekilsälven med enstaka gräalsbuskage, smågran och småtall. I fältskiktet finns en något trivialiserad rödvensfriskäng. Slåttergubbe, darrgräs och svinrot förekommer sparsamt.

6 LITEN ENEBACKE VID BJÖRNBYN

Naturtyp Träd och buskbärande harnmark 0.5 hektar.

En ohävdad liten enebacke med hållmarker. I fältskiktet finns en gräshed med bl.a stagg, bockrot, darrgräs, knägräs och rödklint.

7 LITEN RAVIN VID BORVEKASEN

Naturtyp Träd och buskbärande hagmark 1,5 hektar.

En ravin, som till större delen är tydligt påverkad av kvävegödsling. I sydsluttningen finns en gräshed - friskäng ined bl.a kockrot, stagg, knägräs, prästkrage, svinrot och slåttergubbe men också ganska stora inslag av kvävegynnade arter som höstfibbla och maskros. Trädskikt med enstaka tall, gran, gråal och enbuskar.

8 VÄLHÄVDAD KULLE MED HÄLLMARKER VID RÖSTORP

Naturtyp: Öppen hagmark 1,5 hektar.

En hållmarkskulle med enbuskar samt några små träddungar. Marken mellan hållmarkerna har troligen odlats som åker för länge sedan. Små plana ytor med terrasser kan skönjas. Betade åkerlappar med senare ursprung ingår också i objektet. Fältskiktet domineras av en svagt gödselpåverkad friskäng. Slättergubbe noterades sparsamt. Området är hårdbetat och tilltalande.

9 OHÄVDAT RAVINAVSNITT VID KOLSÄTER

Naturtyp: Öppen hagmark 2,5 hektar.

En ganska öppen ravin som till större delen är ohävdad. Floran är något påverkad av kultivering. I mycket små fläckar växer bockrot, darrgräs och svinrot. Området är främst av betydelse för landskapsbilden.

10 SMÅ RAVINER VID HAGA

Naturtyp: Öppen hagmark 1,5 hektar.

Två små ravinarmar, som huvudsakligen har kvävepåverkad flora. Opåverkade delar förekommer. Darrgräs och svinrot noterades.

11 OHÄVDAD RAVIN VID ÖSTRA FJÄLLA

Naturtyp: Öppen hagmark 5 hektar.

Området utgörs av en djupt nedskuren ravinarm vid Östra Fjälla. Området är ohävdad, men har stor betydelse för landskaps bilden. I fältskiktet finns en trivial friskäng med inslag av arter som svinrot, darrgräs och rödklint.

Förteckning över samtliga objekt

Nr	Objektsnamn	Klass	Naturtyp	Areal
1	Nössemark	3	Öppen hagmark	1,5 ha
2	Sten	1	Öppen hagmark	4,6 ha
3	Rävmarken	2	Hackslått	0,5 ha
4	Sannerud	2	Blandlövhage	16,6 ha
5	Nygård	3	Annan träd- & buskbär. hagmark	1,7 ha
6	Lindhögen o Ängshögen	2	Hackslått	0,5 ha
			Blandlövhage	4,3 ha
7	Suckan	1	Hackslått	0,5 ha
8	Taxån	3	Biörkhage	1,0 ha
			Hackslått	0,3 ha
9	Åsnebyn	2	Öppen hagmark	3,4 ha
10	Botorpet	3	Öppen hagmark	1,0 ha
11	Olasbyn	2	Annan träd- & buskbär. hagmark	3,0 ha
12	Gåserud	3	Annan träd- & buskbär. hagmark	1,0 ha
			Öppen hagmark	1,0 ha
13	Hökil	2	Biörkhage	1,0 ha

			Hackslätt	0,2 ha
			Mosaik	16,0 ha
14	östra Torp	3	Öppen hagmark	2,5 ha
15	Bön	3	Biörkhage	1,3 ha
16	Lundbv	2	Annan träd- & buskbär. hagmark	1,7 ha
17	Prästehökessäter	3	Öppen hagmark	1,6 ha
18	Mellbyn	3	Annan träd- & buskbär. hagmark	3,0 ha
19	Ödegården	3	Blandlövhage	0,7 ha
			Öppen hagmark	1,2 ha
20	Udalen	2	Mosaik	48,8 ha
21	Delefors	3	Annan träd- & buskbär. hagmark	2,4 ha
22	Torp	3	Öppen hagmark	0,5 ha
23	Sextondelen	3	Blandlövhage	1,8 ha
24	Hultet	3	Blandlövhage	0,5 ha
25	Ravin vid Kolsäter	3	Öppen hagmark	2,1 ha
26	Näs	2	Blandlövhage	6,0 ha
27	Ängarna, Kolsäter	2	Öppen hagmark	8,0 ha
			Blandlövhage	2,0 ha
			Ekhage	2,0 ha
28	Backen-Nits	2	Öppen hagmark	13,0 ha
01	Borgamon	3	Hackslätt	0,2 ha
02	Smedkas	3	Annan öppen äng	0,5 ha
03	Vänösjön	3	Sötvattensstrandäng	1,0 ha
04	Lebo	3	Öppen hagmark	2,5 ha
05	Hagen	3	Öppen hagmark	1,0 ha
06	Biörbvn	3	Annan träd- & buskbär. hagmark	0,5 ha
07	Borvekasen	3	Annan träd- & buskbär. hagmark	1,5 ha
08	Rostorp	3	Öppen hagmark	1,5 ha
09	Kolsäter	3	Öppen hagmark	2,5 ha
010	Haga	3	Öppen hagmark	1,5 ha
011	Östra Fjälla	3	Öppen hagmark	5,0 ha